

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

194. An Sacerdos Regularis peccet mortaliter, si in Canone Missæ
Religionis? Et an in Collectis Missæ nullus Sacerdos possit aliquid addere
sub pœna peccati mortalis, præter Orationem solitam pro ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Sup. hoc sit... Nota dum hic obiter, me satis probabiliter dixisse non esse peccatum mortale relinquere: Com-
muni ante, vel Hanc igitur oblationem, qua inter-
poni solent in Festis Natiuitatis, Resurrectionis, &
Pentecostes; & ita me citato tenet Dicastillus vbi
supra; & me etiam citato Leandrus 9.61. Vide etiam
Ioannem Henriquez in 99. pract. sect. 2. 9. 17.

4. Sed quid dicendum si aliquis v.g. in die Pen-
tecostes ex inconsideratione omittet Communican-
tes, & Hanc igitur oblationem, teneretur postea illa re-
petere? Et respondeo negatiue ex doctrina generali
quam contra Vasquez docet Dicastillus loco citato,
num. 266. nempe in Missa nihil repetendum, quod
non sit de substantia, etiam si sine scandalo, aut nota
fieri possit, sed vltius perendum: Nam in rubricis
Missalis, vbi agitur de defectibus in celebratione
Missarum occurrentibus §. 5. cuius titulus est: De de-
fectibus forme in fine, dicitur: Si valde probabiliter
dubitatur se aliquid essentielle omisisse, iteret formam,
saltem sub tacita conditione: si autem non sunt de
necessitate sacramenti, non resumatur; sed procedat
vltius.

5. Talia autem sunt verba, de quibus nunc agi-
mus. Quae non sunt de necessitate Sacramenti: Ergo
illa iam omissa, etiam si quis secretè possit, non sunt
repetenda; sed perendum vltius. Si verò quis proba-
biliter dubitet, aut credat omisisse aliquid perti-
nens ad essentiam consecrationis, potest, & debet, vt
aduertit Missale, etiam post longam moram repetere
sub conditione praedicta, saltem tacita, quia tunc nul-
lum est periculum, licet prius protulerit.

6. Ad hoc autem vt talis repetitio fiat, non suf-
ficit quodcumque dubium: saepe enim verba profes-
simus ex vlti; imò aliquando etiam attentè, quorum
postea non recordamur, aut fuerint prolata, quando
reflectimur; quia, vt postea recordemur, & fiat me-
morabile, non tantum fuit necessarium attentè cogi-
tare; sed etiam cogitare cum aliqui reflexione,
quod dicamus. Vnde scrupulosi debent omnino
quiescere in hoc, neq. repetere, etiam si non recorden-
tur. Tantum ergo est facienda repetitio: quando
certò vel probabiliter constat de omissione eorum,
quae sunt de necessitate formae.

RESOL. CXCII.

An Sacerdos, qui omittet in Canone Missae v. g. sex
aut octo nomina Sanctorum, excusaretur à peccato
mortali ratione paruitatis materiae?

Et cursum docetur quod, si in consecratione Calicis omi-
tatur ea pars Noui & aeterni testamenti, vel si quis
inter Latinos latine celebrans formam consecratio-
nis Graeco vel Hispano sermone conciperet, an sit
mortale, vel tantum veniale?

Et quid, si in Missa Epistola, Euangelium, aut Offer-
tium omittentur scienter, an sit peccatum mortale?

Et quid, si omittentur Gloria, vel Credo, aut tres pri-
mae orationes?

Et inferitur, quod si omittatur in Baptismo magna pars
caeremoniarum, quas Ecclesia praescribit, an sit pec-
catum mortale? Ex part. 1. o. tr. 16. & Milic. 6. Ref. 37.
alias 36.

Sup. hoc sit... S. I. Affirmatiue respondet Bernal de Sacram.
disp. 6. sect. 4. num. 93. vbi sic ait: Muta-
tionem facere interdum erit contra Religionem mor-
tale. Vt si omittatur in Baptismo magna pars caer-
emoniarum, quas Ecclesia praescribit; aut in Consec-
ratione Calicis ea pars: Noui, & aeterni testamenti:
vel si quis inter Latinos Latine celebrans, formam

Tom. II.

Consecrationis Graeco, vel Hispano sermone conci-
peret. Interdum erit peccatum contra Religionem
veniale. Nempè si mutatio ratione leuitatis materiae
non afferat grauem irreuerentiam, aut indecentiam:
vt si ex caeremoniis baptismi scienter omittat Pato-
chus vnam aut alteram; & Sacerdos in Missa partem
aliquam exiguam Canonis, vt octo, vel decem no-
mina Sanctorum: cur enim haec non sit materia le-
uis? Ita ille.

2. Sed haec opinio, pace viri docti, videtur mihi
aliquantulum laxa; non enim in Canone reputan-
da est materia leuis omisso; sed potius grauis,
& idèd Pater Suarez in 3. part. Dini Thoma, tom. 3.
disp. 8. sect. 3. explicauit materiam leuem in omisso-
ne vnus nominis, vel alterius alicuius Sancti; vnde
ex illo sic asserit Iacobus Granada in 3. p. controu. 6.
tract. 14. disp. 14. num. 3. si pars notabilis earum,
quae in Missa semper dicuntur, v.g. Euangelium, Epi-
stola, Offeritorium, scienter omittatur, erit pecca-
tum mortale, vt rectè Henriquez lib. 9. cap. 30. §. 3;
& Suarez proximè relatus, qui bene addit, quando
pars, quae omittitur, non esset necessaria ad ordina-
riam Missae integritatem, quia solet non dici, vt Sym-
bolum, vel Gloria, vel tres orationes, facilius posse
à culpa mortali excusari eius omissionem. Similiter
bene docet, non esse mortale omittere minimam
partem Canonis, v. g. vnum, aut alterum nomen
alicuius Sancti. Ita ille. Cui adde, & me citato,
Leandrum de Sacram. tom. 2. tr. 8. disp. 7. quest. 61.
& me citato Dicastillum, de Sacram. tom. 1. tract. 5.
disp. 4. dub. 13. n. 257. Et idèd apponam hic verba Pa-
tris Tamburini, opusc. de Sacram. Missae, lib. 2. cap. 5.
§. 1. n. 4. vbi sic ait: Omittere vnum Verbum in Ca-
none, esse mortale, aliqui affirmant: Sed certè licet
minor omisso sufficiat ad constituendum mortale
in Canone propter eius reuerentiam, quam in aliis
Missae partibus, tamen omittere vnum, aut alterum
verbum, non excedere lineam leuitatis; merito
communiter censent Doctores. Ita ille.

3. Itaque ego puto contra Bernal, quod relin-
quere octo nomina Sanctorum in Canone Missae sit
peccatum mortale; non auderem tamen de hoc dam-
nare, si aliquis tria tantum nomina relinqueret ex
auctoritate P. Garzia in Summa Theol. mor. tract. 3.
difficult. 8. dub. 6. punct. 2. n. 20. vbi sic ait: [La comun
opinion y cierta es que dexar dos, ni tres palabras
(ego adderem & quartam) en el Canone no es ma-
teria suficiente para pecado mortal.] Ita ille.

RESOL. CXCIII.

An Sacerdos, qui ex intentione non nominat aliquem
Sanctum eorum, qui in Canone Missae ponuntur, pec-
cet mortaliter? Ex p. 2. tract. 14. Ref. 49.

§. 1. Peccare mortaliter putauit Didacus Nugnus
in 3. p. tom. 1. q. 83. art. 4. dub. 2. concl. 2.

2. Sed quia in hac materia datur etiam paruitas
materiae ego puto, Sacerdotem hoc facientem, culpae
lethali minimè esse reum. Colligitur hoc ex Homo-
bono de Bonis in exam. Eccles. p. 1. tract. 4. c. 16. q. 152.
& absolute tenet haec sententiam Filiucius tom. 1.
tr. 5. cap. 5. n. 155.

RESOL. CXCIV.

An Sacerdos Regularis peccet mortaliter, si in canone
Missae pro nomine Episcopi ponat nomen Generalis
suae Religionis?

K 2 Et

Sup. in ap-
not. vlt. ha-
ius Ref.

Sup his Epi-
stola, Euan-
gelium, &c.
in Ref. praer-
terita, & in
alio §. eius
not. primae
pro hac
quest.

Sup. hoc
Symbolo, &
Gloria, &c.
supra in Ref.
191. & in
aliis eius
not. pro hac
questione, &
prosequen-
tibus à vers.
Similiter ha-
ius textus in
Ref. not. pri-
mae huius
Ref.

Sup. hoc &
seq. in hoc §.
in Resolu-
tionibus
not. primae
huius Ref.
& lege Ref.
hanc sequen-
tem, &c.

Sup. hoc cū
codem Na-
gno supra in
Ref. 186. §. 1.
in fine, & in
Ref. 192. §.
Sed in prin-
cipio, ad lin.
6. & in fine
dicte Ref.
sed lege eam
per totam,
& vers. eius
primae nor.
& infra in
Resol. 223.
cursum in §.
vlt. & supra
in Ref. 187.
§. 2.

Et an in Collectis Missæ nullus Sacerdos possit aliquid addere sub pena peccati mortalis, præter Orationem solitam pro Rege, & eius prole, & exercitu? Ex p. 2. tract. 34. Resol. 40.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè ex declaratione Cardinalium, quæ sic asserit: Cùm Cæsar Episcopus Nouariensis in Hispaniis Nuntius Apostolicus esset, fuit coram eo dubitatum, an Religiosi peccarent mortaliter in Canone Missæ, dicendo commemorationem pro Episcopo loci, in cuius locum ponebant Superiorem Ordinis; consulta ab ipso Nuntio sancta Sede Apostolica respondit eos mortaliter peccare, cùm sit ad vnguem Missale obseruandum, nec in Collectis Missæ posse aliquid addi sub eadem pena præter Orationem solitam pro Rege, & eius prole, & exercitu.

Sup. hoc supra lege doctrinam Ref. 187. & eius primæ annotationis, & etiam secundæ.

2. Hanc declarationem inuenies apud Rodriguez in sum. tom. 4. cap. 51. n. 13. vbi tamen addit, [que non cõdenaria à peccato mortali, lo que no teniendo noticia desta declaracion, ni sabiendo ser autentica añadir algo en la collecta.] Post hæc scripta, inueni hanc declarationem Cardinalium adducere etiam Villalob. in sum. p. 1. tract. 8. diffie. 31. n. 3. Portel. in dub. Regul. ver. Missæ, n. 14.

RESOL. CXC.V.

Aliqua curiosa circa Ritu in ordine ad celebrationem Missæ obseruantur.

Primo, an Sacerdos dum lauat manus debeat recitare totum Psalmum cum Gloria Patri in cornu Epistolæ?

Secundo notatur, quod Generalis, & Provincialis Regularium, dum Missam cantant, possint sedere ad partem Euangelij, sicut facit Episcopus, præcisè loquendo de sessione: quia Prelati, Abbates, Regulares in eodem loco sedent, ceteri verò celebrantes sedere debent ad cornu Epistolæ.

Tertiò obiter aduertitur Sacerdotem sine stola, & cotta transferendo Pyxidem, in qua custoditur Eucharistia Sacramentum ad aliud Altare, non peccare mortaliter, sed solum venialiter, etiamsi hoc faciat coram aliquibus videntibus.

Ex quo inferitur, quod laicus etiamsi in peccato mortali existens, hoc Sacramentum tangens, vel in casu necessitatis deferens illud ad infirmum, non peccat mortaliter.

Quarto etiam obiter queritur, quis sit modus communicandi, & pro modo, & in exemplum adducuntur aliqui casus.

Tandem interrogatur, an Orationes septem Psalmorum Pœnitentialium à Sacerdote in fine Litaniarum dicenda sint genu flexo, an stante?

Idem est, quando in choro recitantur Litanie in diebus Rogationum, quod à stantibus recitanda sunt Orationes. Ex p. 10. tit. 13. & Misc. 3. Ref. 34.

§. 1. **D**ifficultas est, an Sacerdos, dum lauat manus debeat recitare totum Psalmum cum Gloria Patri in cornu Epistolæ. Gauantus putat verbum Gloria Patri dici posse cùm reditur in medio Altaris, & caput inclinatur; sed hoc non placet Patri Bordonio in consil. Regul. tom. 2. resol. 64. n. 9. quia si ad Gloria Patri, inclinatur caput, sine dubio persistere debet vsque ad illius finem in cornu Epistolæ, & post redire ad medium Altaris; aliter actum inclinationis capitis præstare non potest, quia capitis humilitatio fit sine motu locali personæ. Confirmatur, quia Gloria Patri est pars Psalmi; ergo in cornu Epistolæ dicendus sicut dicitur Psalmus; totius enim, & par-

tis idem ius est, leg. que de tota 75. ff. de rei vendic. cap. Pastoralis 28. §. Item cùm totum, ff. de off. deleg. Hæc P. Bordonus, cui ego adhæreo, itante auctoritate vtriusque magni Petri Ruiz in ordine celebrandi Missæ p. 3. q. 6. vbi sic ait: Tum iunctis ante pectus manibus facta ibi inclinatione accedit ad cornu Epistolæ, vbi stans ministro aquam fundente lauat manus, id est extremitates digitorum pollicis, & indicis ambarum manuum, dicens totum Psalmum, cum Gloria Patri, Laudo inter innocentes manus meas, &c. quo finito Celebrans lotis manibus eas tergit, & illis ante pectus iunctis reuertitur ante medium Altaris, vbi stans, &c. Ita ille; qui, vt vides, vult vt totum Psalmum Laudabo, cum Gloria, recitent in cornu Epistolæ.

2. Notat idem Bordonus, n. 17. quod Generalis, & Provincialis, dum Missam cantant, possunt sedere ad partem Euangelij, sicut facit Episcopus, loquendo præcisè de sessione, ratione loci: quia honorandi sunt, cùm non solum comparent cum Episcopo sed etiam cum Patriarchis, & Primibus, Rodrig. tom. 1. q. 12. art. 5. & quia Principes sunt in suis Religionibus, ex eodem Rodrig. q. 68. art. 3. Compend. resol. 90. n. 33. & quia Prelati Abbates Regulares in eodem loco sedent, Ceremon. Canon. Regul. S. Sabas. 17. Deinde Gauantus p. 1. tit. 17. n. 6. dicit Celebrantem idem sedere ad latum Epistolæ, vt cedatur locus Euangelij Episcopo sedenti, si adit; Sed Episcopi non solent sedere in Ecclesiis Regularibus: ergo talis locus est proprius Generalis, & Provincialis.

3. Notat etiam n. 20. Sacerdotem sine Cotta, & Stola transferendo Pixidem in qua custoditur Eucharistia Sacramentum ad aliud Altare, non peccare mortaliter, sed solum venialiter, etiamsi hoc faciat coram aliquibus videntibus; quia non consistit per hoc Sacramentum, neque ad id minus deferendi præcisè requiritur deputatio; ex quo laicus etiam in peccato mortali existens illud tangens, vel etiam in vltima necessitate deferens ad infirmum non peccat mortaliter ex Paludano in 4. dist. 5. q. 2. concl. 3. & ex Suarez in p. 3. tom. 3. disp. 72. sect. 4. ergo à fortiori Sacerdos illud præcisè deferens in Tabernaculo, neque tam proinde tangens immediatè, non peccat mortaliter. Confirmatur in sententia eorum, quia asserunt Mortaliter tantum illud in peccato mortali, non peccare mortaliter, ergo à fortiori neque qui illud tangit mediocriter ad tactum, nihilominus coadiunxit etiam in ordine præcisè ad decentiam Sacrorum indumentorum, quorum ommissio in eo casu non infert tantam irreuerentiam, quantum inducit peccatum mortale in ministro, vel alio tangente Sacratissimum Christi Corpus. Ita Bordonus.

4. Quæro hic, quid sit modus communicandi? Possuimus de offic. Curati cap. 8. n. 5. sic ait: Communicatio non bene datur cum sola Pyxide, quia semper fragmenta cadunt, quæ si non excipiantur à Patre retenta inter indicem, & medium digitorum sinistræ manus, cadunt insensibiliter in terram, etiamsi particulas diligenter à minutissimis fragmentis purgaueris ante Consecrationem. Applica Patenam, & experientia veritatem docebit: saltem in magnis communicationibus. Sed hoc est contra consuetudinem, & contra Rubricam Missalis, tit. 10. num. 6. vbi habentur hæc verba: *Manu sinistra Pyxidem, seu Patenam cum Sacramento. Ergo stat in potestate Sacerdotis vel Pyxide, vel Patena. Quod patet ex illa particula, seu, nam propria vis huius dictionis est, vt distinetur, seu alternatiuè accipiat, vt patet ex l. 1. §. sublatum, ff. ad Trebell. leg. si quis ita legauerit, ff. de auro, & argento legato, leg. generalis, & docet Menochius conf. 738. num. 1. & 8. Alexander conf. 79. num. 5. vol. 5.* Nota